

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 17 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 8.

§§ 81-97

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 44:

Forslag til lov om ophævelse af lov om talsmænd og klageadgang for menige af det militære personel.

(Fremsat 25/10 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Løvig Simonsen (S):

Det er væsentligt for socialdemokratiet, at en værnepligtigs retsbeskyttelse ikke forringes, hvilket også var baggrunden for, at der i den militære retsplejelov, der trådte i kraft den 1. april 1974, blev givet den værnepligtige mulighed for i forbindelse med et pålagt disciplinærmiddel at indbringe afgørelsen for rettergangschefen, såfremt disciplinærmidlet var pålagt af en rettergangschefen underordnet, eller at forlange sagen forelagt et ankenævn.

Benyttelse af de her anførte muligheder har haft til følge, at antallet af sager, der blev indbragt for de i 1954 nedsatte klageudvalg, er faldet markant fra ca. 30 pr. år i perioden 1954-73 til nu i de seneste 5 år 2 pr. år. En sådan udvikling bevirker naturligvis, at en nedlæggelse af dette klageudvalg må forekomme rimelig.

Nu er antallet af sager ikke afgørende for, om et udvalg skal nedlægges eller ej, men derimod indholdet og arten af sager, og om en nedlæggelse af udvalget vil medføre forringelser for de menige værnepligtige, men det kan vi jo se nærmere på i udvalget.

Vi har i socialdemokratiet mærket os, at de involverede organisationer og institutioner ikke er imod nedlæggelse, og ikke mindst lægger vi vægt på, at forretningsudvalget for værnepligtige meniges talsmænd ikke umiddelbart kan se nogen forringelse af deres klageadgang.

Socialdemokratiet vil derfor på baggrund af indtil nu kendte oplysninger være positivt over for det foreliggende lovforslag.

Bo Kristensen (KF):

Det konservative folkeparti hilser dette lovforslag velkommen, idet der er tale om at gennemføre en forenkling af klageadgangen, og netop i den periode, hvori lov om militær retspleje nr. 218 har været i funktion, altså siden 1974, er antallet af klagesager faldet ganske betydeligt. Det viser med al mulig tydelighed, at der i virkeligheden ikke er brug for denne vej til at klage inden for systemet, og derfor finder vi, at den forenkling, der her lægges op til, i første række vil give en besparelse, men også en ganske klar forenkling for de værnepligtige, de menige i forsvaret. De får nogle klare linjer og skal ikke spekulere over, hvilken vej de skal gå med deres klagesager.

Vi hilser også med tilfredshed, at forslaget er støttet og bakket op af organisationerne; det giver al mulig baggrund for, at vi kan få et hurtigt udvalgsarbejde, som det konservative folkeparti vil anbefale.

Sønderby (V):

Da venstres ordfører i denne sag, fru Mette Madsen, ikke kan være til stede på denne talerstol, skal jeg på venstres vegne sige følgende.

Dette forslag ophæver den bestemmelse, der blev overflødig allerede i 1974, og da alle berørte parter er enige i denne lovændring, kan venstre anbefale lovforslaget.

Pelle Voigt (SF):

Vi har i SF set på spørgsmålet om, hvilken praktisk betydning det klageudvalg, som mi-

[Pelle Voigt]

nisteren her foreslår ophævet, egentlig har, og har været aldeles ude af stand til at se, at dette klageudvalg, med de regler, som senere er indført, har nogen som helst praktisk betydning. Vi har også noteret os, at de værnepligtiges talsmænd er enige i dette synspunkt. Vi er derfor indstillet på at støtte forslaget fra ministeren, medmindre den af hr. Løvig Simonsen bebudede undersøgelse skulle bringe sensationelle ting for dagen i udvalget, hvad jeg ikke tror.

Jeg tror, at det klageudvalg, der er tale om her, er en blindtarm i lovgivningen og måske værre end det. Der foregår dog visse diskussioner om, hvad man skal bruge blindtarmen til. Hvad dette udvalg skal bruges til, er det meget vanskeligt at se på baggrund af det foreliggende, og i den forbindelse skal vi naturligvis også hilse slutbemærkningerne i ministerens bemærkninger til lovforslaget velkommen og med tilfredshed notere os, at honoraret til formanden bortfalder i forbindelse med klageudvalgets nedlæggelse.

Grethe Lyngs (CD):

Det foreliggende lovforslag er efter centrum-demokraternes opfattelse yderst rimeligt. Lov nr. 200 af 11. juni 1954 om talsmænd og klageadgang for menige af det militære personel er der ikke længere brug for, hvilket de nævnte tal tydeligt viser. I 1973-74 var der 5 årlige klager. I de sidste 5 år har tallet ikke oversteget 2 om året. Det er således overflødigt at beholde loven om særlige klager i henhold til kapitel II i loven, der stammer fra 1954, og CD kan stemme for lovforslaget.

Arentoft (FP):

Det var en god ting, da vi i 1954 fik lov om talsmænd og klageadgang for menige af det militære personel. Jeg var selv tjenstgørende dengang og kan huske, da vi fik talsmandsordningen. Den fungerede fantastisk godt. De tjenestesteder, hvor jeg dels var chef, dels næstkommanderende, kom talsmændene som repræsentanter for de værnepligtige og kunne fortælle om ting, som vi andre ikke havde bemærket, og i ro og fred snakkede man om tingene. Jeg husker, man sagde om en glat trappe oppe på Sjællands Odde på artilleriskolen, at man havde tendens til at falde, og den blev omgående lavet,

da man kom og forelagde problemet. Det fungerede godt.

Dengang havde man valg af talsmænd ved almindeligt flertalsvalg blandt de værnepligtige. Man valgte 2 talsmænd, og også det fungerede godt. Men ligesom med så mange andre love i dette land gik det over gevind, og hele valgproceduren omkring talsmænd er faktisk nu sat op som i en fagforening med valggrupper, valglistes, og jeg ved ikke hvad. Det er gået helt over gevind. Man er begyndt at få valgt landstalsmænd og alt det dér, som gør, at man holder møder i det uendelige. Det kører af sporet. Man er også begyndt at lave eget blad for de værnepligtige. Det hedder »Kanonens« og er yderst kritisk over for forsvaret.

Jeg synes, alt dette har gjort, at det er kørt af sporet. Det er rimeligt, at man har klageadgang, og det er der også masser af regler for. De er fuldt ud fyldestgørende i den form, de foreligger i, og derfor er det helt i orden, at man nu finder ud af, at de klagemuligheder, som indeholdes her i loven, er overflødige, og får ryddet op i dem.

Fremskridtspartiet kan gå ind for dette lovforslag.

Janne Normann (RV):

Da mit partis ordfører på området, hr. Bilgrav-Nielsen, ikke kan være til stede, skal jeg meddele, at det radikale venstre efter grundige og kritiske studier af lovforslaget har fundet det rimeligt acceptabelt. Vi vil arbejde videre med det i udvalget med velvilje.

Steen Folke (VS):

Det er da ærgerligt, at behandlingen af dette lovforslag går så hurtigt. Specielt synes jeg, det ville være mægtigt interessant at høre lidt mere om hr. Arentofts meget rige og spændende erfaringer fra soldaterlivet. Det gjorde da ikke noget, hvis vi kom til at høre lidt mere om det.

Selve forslaget kan jeg ikke finde så frygtelig meget at indvende imod, selv om jeg naturligvis gerne ville. For mig og mit parti er det helt afgørende, hvordan de menige værnepligtige ser på dette forslag. Det er i og for sig det eneste hensyn, vi synes bør veje i sammenhængen, men jeg kan jo forstå på bemærkningerne, at forretningsudvalgene for

[Steen Folke]

de værnepligtige menige talsmænd har tilsluttet sig forslaget. I udvalget kan vi måske høre lidt mere om, i hvilken form det er sket, om der slet ikke har været rejst nogen problemer osv., men så vidt jeg kan se, er der ingen problemer i forslaget. Det er rimeligt nok at ændre situationen, sådan at den svarer mere til realiteterne på dette område. Der skal være rimelig klageadgang, og det lægger vi meget vægt på, men det ser ud til at være tilfældet, uden at loven gælder, sådan som den har gjort hidtil.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan tilslutte sig lovforslaget, og der er ingen grund til at komme med yderligere bemærkninger, synes jeg.

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Jeg vil gerne takke ordførerne for den meget positive behandling. Det er jo sjældent, man i dette ting oplever en så positiv og bred tilslutning, når det gælder forslag på det område, jeg repræsenterer, men det lover jo godt.

Til hr. Løvig Simonsen vil jeg blot sige, at spørgsmålet om de værnepligtiges retsstilling, som ikke må svækkes, er jeg helt enig i; det fremgår også af bemærkningerne til forslaget. Og ligesom der er givet tilslutning fra de værnepligtiges forretningsudvalg, er der også givet tilslutning fra andre organisationer og institutioner, sådan som det fremgår.

Med hensyn til besparelser og økonomien i dette forslag, honoraret, der bortfalder, kan jeg blot sige, at det har været praksis, at formanden har fået et beløb efter det antal sager, der har været til behandling. Det har her på det seneste været omkring 1.000 kr., og da der altså ikke har været nogen sager de sidste par år, har det været en relativt lille udgift for statskassen, og dermed bliver besparelsen også tilsvarende lille – dette være blot sagt for fuldstændighedens skyld. Men tak for de positive ord.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Forhandling om redegørelse nr. R 2:

Miljøministerens redegørelse af 26. oktober 1983 om de små øer.

(Redegørelsen anmeldt 26/10 83. Redegørelsen givet 26/10 83. Meddelelse om forhandling 26/10 83).

Forhandling

Erik Holst (S):

Jeg vil gerne starte med at takke miljøministeren for denne redegørelse, fordi vi her får en samling af de problemer, der er omkring de små samfund, de små øer, her i landet. Jeg siger ikke, at jeg vil takke for løsningerne, for der er jo ikke ret mange forslag fra ministeren i denne redegørelse. Efterfølgende skal vi behandle forslaget om trafikstøtte, og her har vi en særlig ordfører for mit parti, men selvfølgelig er vi indforståede med, at den første forudsætning for, at man overhovedet kan beskæftige sig med forholdene på de små øer, er, at man kan sikre de trafikforhold, som giver mulighed for, at befolkningen kan komme til og fra fastlandet. Det er da også således, at vi i årenes løb har kunnet se, at det har hjulpet lidt på affolkningen, at der sikres trafikmuligheder. Det drejer sig både om skolemuligheder – de større børn skal jo gå i skole på fastlandet – om beskæftigelsesmuligheder og om muligheder for transport af varer, enten til eller fra landbruget eller andre områder, således at der kan sikres befolkningen beskæftigelse under en eller anden form, så affolkningen af øerne aftager. Det har vi jo glædeligvis set er sket.

Når jeg så har takket ministeren, må jeg nok sige, at det er meget lidt, ministeren har givet sig i kast med de enkelte problemer. Jeg går ud fra, at det er afslutningen på redegørelsen, der ligesom skal tegne den, for deri siger ministeren: her lægger jeg op til en bred debat, og så må vi se på, hvad der følger næsteften. Jeg ved ikke, om ministeren i